

Oplegnotitie ecologie Zonnepark Haghorst

Datum : 22 augustus 2019
Locatie : Driehuizerweg ong. te Haghorst, gem. Hilvarenbeek
Projectnummer : 19-0321
In opdracht van : Pouderoyen Compagnons
Auteur : ir. N. Arts-Smits

Inleiding

In verband met de voorgenomen realisatie van een zonnepark aan de Driehuizerweg in Haghorst, gem. Hilvarenbeek is in oktober 2018 een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Staro Natuur en Buitengebied, 18-0366). Uit dit verkennende onderzoek is gebleken dat in de houtsingel in het plangebied mogelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn van beschermde zoogdiersoorten (das, vos, bunzing, steenmarter en hermelijn). Aangezien de houtwal intact blijft en een nieuwe migratieroute wordt gerealiseerd, is in de quickscan geoordeeld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de soorten die een kleine actieradius hebben en het open gebied mijden, zoals algemene (spits)muizensoorten, konijn, egel en wezel.

Om te kunnen bepalen wat de effecten van de aanleg van het zonnepark zullen zijn op das, vos, bunzing, steenmarter en hermelijn, is in de periode 12 oktober t/m 3 december 2018 een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en foerageergebied in het plangebied (Staro Natuur en Buitengebied, december 2019, P18-0388).

De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant heeft de ecologische adviezen beoordeeld en enkele opmerkingen en verbeterpunten aangedragen. Deze memo is een oplegnotitie en reactie op de opmerkingen van de Omgevingsdienst en een aanvulling op de ecologische onderzoeken. De verduidelijking en aanvullingen zullen hieronder punt voor punt worden behandeld.

Advies Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

De volgende punten worden in het advies van de Omgevingsdienst genoemd:

Quickscan ecologie:

- N.a.v. de Raad van State uitspraak van 29 mei 2019 dient beoordeling bij stikstofemissies op Natura 2000-gebieden nu conform artikel 6 van de Habitatrichtlijn te gebeuren. De stikstofemissie dient inzichtelijk te worden gemaakt.
- Mogelijke verstoring van (essentieel) foerageergebied van vleermuizen.
- Er dient een voortoets uitgevoerd te worden om te achterhalen of er verslechtering en/of significante negatieve effecten t.a.v. stikstof zijn te verwachten op omliggende Natura 2000-gebieden.

Specialistisch soortenonderzoek:

- Twijfel over de geldigheid van het specialistisch onderzoek t.a.v.:
 - + Aanwezigheid wezel;
 - + Duur onderzoek;
 - + Tussentijds hanteren vangmiddelen;
 - + Grootte onderzoeksgebied.

- Voorgestelde maatregelen onvolledig; aanvullen maatregelenanalyse en opstellen ecologisch werkprotocol.

Reactie en aanvullingen op het ecologische onderzoek

De bovenstaande opmerkingen zullen hier puntsgewijs worden beantwoord en aangevuld waar nodig.
Quickscan ecologie:

- Aelmans Adviesgroep voert een stikstofberekening uit.
- Gezien de ligging van de houtwal, midden in het open agrarisch gebied, vormt de houtwal geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Dieren die uit hun verblijfplaatsen komen in de omgeving van het plangebied, zullen niet eerst het open gebied oversteken om in de houtwal te foerageren. Lichthinder en eventueel geluidhinder kan verstorend werken op deze dieren (tijdens het foerageren). Dit geldt dan met name tijdens de aanlegfase. De werkzaamheden in het plangebied zullen echter in de daglicht periode worden uitgevoerd. Er is daarom geen sprake van verstoring van foeragerende vleermuizen door geluiden van de werkzaamheden in de aanlegfase. In de aanlegfase mag de houtwal niet verlicht worden. De werkzaamheden zullen derhalve ook geen lichthinder veroorzaken aan in de houtwal foeragerende vleermuizen.
- Een voortoets wordt uitgevoerd zodra de stikstofgegevens bekend zijn.

Specialistisch soorten onderzoek:

- Twijfel over de geldigheid van het specialistisch onderzoek t.a.v.:
 - + Aanwezigheid wezel:
Aangezien de houtwal intact blijft en een nieuwe migratieroute wordt gerealiseerd, is in de quickscan geoordeeld dat de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de soorten die een kleine actieradius hebben en het open gebied mijden, zoals algemene (spits)muizensoorten, konijn, egel en wezel. De aardappelakker en maïsakker die bij het plangebied horen, vormen geen geschikt leefgebied voor de wezel. De coniferenkweek is begin 2019 gerooid in het kader van agrarisch gebruik. Op deze plek zijn geen verblijfplaatsen van wezels (meer) aanwezig.
Desondanks zullen we er zekerheidshalve vanuit gaan dat in de houtwal binnen het plangebied ook wezels aanwezig zijn. En de voorgenomen inrichtingen en maatregelen ook zo realiseren dat de wezels geen negatief effect ondervinden van de aanleg en het gebruik van het zonnepark.
 - + Duur onderzoek:
De methode voor het onderzoek naar kleine marters (wezel, bunzing en hermelijn) is gebaseerd op de methode van de Stichting Kleine marters. De Stichting Kleine marters gaat uit van iedere twee weken materialen controleren & rouleren. Onderzoek duurt minimaal 4 weken. Bijvoorbeeld: plangebied van 2 ha = 3x twee wekelijks rouleren, 1 – 2x raai met 10 sporen buizen, 1 camera, 1 mostela. Omdat de meningen over het onderzoek naar de kleine marters in Nederland nogal verdeeld zijn, heeft Staro Natuur en Buitengebied (na het volgens van de workshop Bescherming van Kleine marters van de Stichting Kleine Marters (SKM)) besloten vooral de beproefde methode van SKM te volgen. SKM heeft ontdekt dat ze in de eerste 14 dagen de kleine marters vangen, die in een gebied aanwezig zijn en daarna geen nieuwe vangsten meer doen. Dat geeft aan dat het tweewekelijks verplaatsen van de kasten en andere 'vang'materialen een goede methode is voor het aantonen van kleine marters in een gebied. Door de inzet van drie methodes (marterkasten, sporenbuis en jigglers) naast elkaar met een zeer hoge dichtheid van materialen hebben we ervoor gezorgd deze kans nog eens te vergroten voor alle mogelijk aanwezige martersoorten. Daarnaast waren de eerste

weken van het onderzoek de temperaturen nog zo hoog, dat we er vanuit zijn gegaan dat de kleine marters en hun prooidieren nog actief waren.

+ Tussentijds hanteren vangmiddelen:

Het feit dat SKM binnen twee weken de aanwezige kleine marters in beeld hebben en daarna geen nieuwe individuen meer waarnemen, wijst erop dat de marters de 'vang'middelen niet mijden na menselijk contact. Iedere twee weken de middelen verplaatsen, heeft volgens ons daarom geen negatief effect op de uitkomsten van het onderzoek.

+ Grootte onderzoeksgebied:

Omdat kleine marters open terreinen, zoals intensief gebruikt agrarisch gebied, mijden en deze gebieden daarom niet geschikt zijn voor kleine marters, hebben we ervoor gekozen het onderzoek alleen op de houtwal te richten.

Dit seizoen is sprake van 15 ha aardappelen, die deze weken worden gerooid (is week 32 begonnen) en 11 ha maïs, dat medio september zal worden gerooid. De periode maart - september die voor de wezels en andere kleine marters de kwetsbare periode vormt, is de periode dat het perceel in de afgelopen decennia juist intensief agrarisch wordt bewerkt, terwijl de rustperiode oktober-februari betreft.

Het geschikte leefgebied voor kleine marters binnen het plangebied betreft derhalve alleen de houtwal.

Zekerheidshalve gaan we er vanuit dat wezels in het plangebied en dan uiteraard met name in de houtwal aanwezig zijn. Hiervoor worden passende (mitigerende) maatregelen genomen en een geschikte landschappelijke inrichting gerealiseerd. Het landschapsplan is voor de volledigheid als bijlage opgenomen in deze oplegnotitie. Door een deel van deze habitatverbetering voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uit te voeren, wordt gewaarborgd dat voldoende geschikt leefgebied voor de beschermde soorten in het plangebied aanwezig is en blijft. Tevens blijft gedurende de uitvoering van de werkzaamheden altijd een migratieroute voor de dieren vanuit de houtwal naar omliggend leefgebied beschikbaar.

- Voorgestelde maatregelen onvolledig; aanvullen maatregelenanalyse en opstellen ecologisch werkprotocol. Hieronder is het ecologisch werkprotocol opgenomen; alle door de Omgevingsdienst geadviseerde maatregelen zijn hierin opgenomen. Een groot deel van deze maatregelen wordt tevens opgenomen in het beheerplan (onderdeel van het landschapsplan).

Ecologisch werkprotocol zonnepark Haghorst

Om negatieve effecten op deze beschermde soorten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen en om invulling te geven aan de algemene zorgplicht uit de Wet natuurbescherming dient bij de aanleg van het zonnepark, maar ook bij het beheer een aantal maatregelen te worden genomen.

In dit ecologisch werkprotocol worden deze maatregelen beschreven. Door dit ecologisch werkprotocol te volgen is geen ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming.

De volgende algemene maatregelen worden genomen:

- + de werkzaamheden aan de houtwal worden alleen uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige (ecoloog);
- + dit ecologisch werkprotocol is op het werk aanwezig en is bekend onder het uitvoerend personeel;
- + tussen zonsondergang en zonsopkomt wordt zonder toestemming van de ecoloog niet gewerkt.

- + Bij de uitvoer van de werkzaamheden (aanleg en onderhoud) wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode van aanwezige beschermde soorten:
Gedurende 15 maart tot 1 september (kraamperiode martens en broedseizoen vogels) mogen geen werkzaamheden bij rustplaatsen en nabijgelegen leefgebied worden uitgevoerd.

Ecologische begeleiding

- + Voorafgaand aan de werkzaamheden onderzoekt de ecooloog het werkgebied, daarbij wordt al rekening gehouden met kwetsbare terreindelen, zoals wissels van dassen.
- + Aanwezige kwetsbare natuurwaarden die door de werkzaamheden kunnen worden geschaad, worden met lint in het veld gemarkeerd en ontzien van werkzaamheden. Deze natuurwaarden worden met GPS vastgelegd en weergegeven op kaart.
- + De ecooloog controleert de wijze van uitvoering en het behoud van kwetsbare natuurwaarden.
- + Aanwijzingen van de ecooloog dienen terstond te worden opgevolgd.

Uitvoeren werkzaamheden

- + Werkzaamheden die in de directe omgeving van de holen in de houtwal plaatsvinden, moeten zo kort mogelijk duren en uitgevoerd worden met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen.
- + De verbindingsmogelijkheden met andere voldoende potentiële leefgebieden dienen behouden te blijven ook tijdens de werkzaamheden. De greppels in het plangebied die van de houtwal naar het oosten lopen kunnen hiervoor worden behouden of ingericht. Dan blijft een verbinding tussen de houtwal en het bosgebied in het oosten behouden.
- + Door een deel van de habitatverbetering (opgenomen in het landschapsplan) voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uit te voeren, wordt gewaarborgd dat voldoende geschikt leefgebied voor de beschermde soorten in het plangebied aanwezig is en blijft.
- + Bij de grondwerkzaamheden dient het betreffende perceel (de houtwal met omliggend gebied) een week voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt te worden gemaakt door het te maaien (10 cm boven maaiveld), waarbij het maaisel direct dient te worden afgevoerd.
- + er wordt naar één kant toegewerkt, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten. De wegvluchtende kant moet dan dekking bieden.
- + Er wordt nabij de houtwal zoveel mogelijk gefaseerd gewerkt door bijvoorbeeld eerst het oostelijk deel te herinrichten en daarna het westelijk deel van het plangebied.
- + De houtsingel mag niet met machines worden betreden.
- + Het is niet wenselijk dat mensen de houtsingel betreden.
- + De houtsingel is geen materiaalopslag en wordt zo ook niet ingericht.
- + In het plangebied mag geen (extra) werkverlichting worden geplaatst.
- + Voor zonsondergang, maar niet later dan 19.00 uur, moet de bijkomende menselijke invloed zo veel als mogelijk tenietgedaan zijn. Wissels zijn weer toegankelijk, materiaal en materieel is verwijderd van wissels.

Inrichting

De landschappelijke inrichting is beschreven in de rapportage van Pouderoyen Compagnons, zie bijlage. Hierin zijn de specifieke inrichting van de habitatverbetering voor aangetroffen soorten en het beheer opgenomen. Hieronder zijn de voorwaarden opgenomen vanuit de Wet natuurbescherming. Deze zijn tevens beschreven in de landschappelijke inrichting.

- + De houtsingel blijft behouden en wordt met grasland aan weerszijden versterkt.
- + Voor de patrijs wordt aan weerszijden van de houtsingel een ruigtestrook van minimaal 1 meter breed gecreëerd, die maximaal eenmaal per jaar wordt gemaaid.
- + Rondom het zonnepark wordt een landschappelijke zone ingericht die door fauna gebruikt kan worden als migratieroute en foerageergebied. Deze landschappelijke zone wordt ingericht met inheemse soorten; fruitbomen, doornstruiken en bloem- en besdragende soorten.

- + De houtsingel wordt naar het zuiden toe ingericht grasland. Hierin wordt een strook van hoger inheems bloemrijk/kruidenrijk grasland van minimaal 3 meter breed gecreëerd om als migratiezone te dienen voor kleine zoogdieren en vlinders. Deze strook wordt gefaseerd gemaaid, maximaal eenmaal per jaar.
- + Het hek rond het zonnepark dient passeerbaar te zijn voor kleine zoogdieren door middel van onderdoorgangen of het plaatsen van enkele faunapassages (betonbuizen van 30 cm doorsnede). Twee van deze passages dienen aan de noord- en zuidzijde van het plangebied te worden geplaatst. Aan de oost- en westkanten van het plangebied dienen ongeveer om de honderd meter onderdoorgangen te worden gerealiseerd.
- + De houtsingel, de landschappelijke inrichting en de toegang tot het zonnepark onder de hekken door mogen niet direct verlicht worden.